

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Dyskurs publiczny w perspektywie diachronicznej

Author: Mirosława Siuciak

Citation style: Siuciak Mirosława. (2016). Dyskurs publiczny w perspektywie diachronicznej. W: B. Witosz, K. Sujkowska-Sobisz, E. Ficek (red.), "Dyskurs i jego odmiany" (S. 350-357). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Mirosława Siuciak
Uniwersytet Śląski

Dyskurs publiczny w perspektywie diachronicznej

Dyskurs publiczny jest pojęciem bardzo szerokim i może być — podobnie jak sam dyskurs — różnie definiowany. Powszechnie wiąże się go z wszelkimi formami komunikacji zaistniałymi w przestrzeni publicznej, mającej wymiar wspólnotowy, dlatego też bywa często sytuowany w opozycji do dyskursu prywatnego (CZYŻEWSKI, KOWALSKI, PIOTROWSKI (red.) 2010: 20). W związku z tym, że sfera publiczna obejmuje wiele dziedzin aktywności zbiorowej, dyskurs publiczny ze swej natury jest złożony i wielowymiarowy. Najbardziej przydatne w definiowaniu interesującego nas zjawiska są ustalenia poczynione na gruncie nauk socjologicznych, według których dyskurs publiczny to „całokształt przekazów znajdujących się w społecznym obiegu” (CZYŻEWSKI, KOWALSKI, PIOTROWSKI (red.) 2010: 21), a przedmiotem obserwacji jest sfera publicznego komunikowania się, w obrębie której mieszczą się przekazy polityczne, instytucjonalne, medialne, a także praktyki komunikacyjne różnych wspólnot kulturowych i ideologicznych (CZYŻEWSKI, KOWALSKI, PIOTROWSKI (red.) 2010). Tym, co wydaje się ważne w definiowaniu dyskursu publicznego, jest zatem wielość instancji nadawczych, wielogłosowość, istnienie odbiorcy zbiorowego i zamierzonego oraz ogromne różnicowanie gatunkowe i tematyczne, wynikające z dużej liczby dziedzin, w których porozumiewanie się ma wymiar społeczny, wspólnotowy (por. LASKOWSKA 2014).

We współczesnych badaniach często utożsamia się dyskurs publiczny z debatą publiczną, uznając ją za makroakt komunikacji społecznej i przypisując jej takie cechy, jak: powszechność, wielogłosowość, pluralizm, szeroki krąg odbiorców (FRAS 2005: 90—91). Nie bez znaczenia jest fakt, że dziś debata publiczna odbywa się głównie za pośrednictwem mediów, stąd też w wielu opracowaniach dyskurs publiczny bywa w znacznej mierze utożsamiany z dyskursem medialnym. Takie stanowisko jest bezpośrednią konsekwencją tego, że przekazy

medialne stanowią obecnie najbardziej przystępne, powszechnie znane i dające wiele możliwości interpretacyjnych pole badawcze, a przede wszystkim mają one niewątpliwie największy krąg odbiorców, podlegających nieustannemu instytucjonalnemu oddziaływaniu, sprowadzającemu się do kształtowania opinii, nastrojów, poglądów i kierowania społecznej uwagi na określoną tematykę. Są zatem niezwykle ważnym i atrakcyjnym przedmiotem badań z punktu widzenia nauk społecznych (CZYŻEWSKI, KOWALSKI, PIOTROWSKI (red.) 2010). Znacznie mniej miejsca, zarówno w pracach socjologicznych, jak i językoznawczych, poświęca się formom dyskursu publicznego nieobecny w mediach, a realizującym się w oficjalnych sytuacjach wymiany poglądów i dyskusji na ważne wspólnotowe tematy.

Badania nad współczesnym dyskursem publicznym mają często charakter interdyscyplinarny, łączący refleksję lingwistyczną z metodami i ustaleniami nauk społecznych, antropologicznych i historycznych. Zmierzają zazwyczaj do pokazania związków między tekstami pojawiającymi się w społecznym obiegu a kontekstami społeczno-kulturowymi ich użycia i oddziaływania (POPRAWA 2012: 78). Z jednej strony celem tych badań jest wskazanie kategorii tekstowych i semiotycznych, odzwierciedlających relacje między podmiotami komunikacji społecznej, z drugiej natomiast — poszerzanie wiedzy na temat porządku społecznego, systemu aksjologicznego, zwyczajów komunikacyjnych wyłaniających się z analizowanych przekazów. Teksty współtworzące dyskurs publiczny mogą zatem być zarówno przedmiotem analizy lingwistycznej, jak i źródłem wiedzy na temat społeczeństwa, jego tożsamości grupowej, mentalności, przynależności do różnych wspólnot komunikatywnych oraz procesów komunikacyjnych i reguł ich użycia (POPRAWA 2012: 78).

Wspomniana integracja nauk jest szczególnie istotna w badaniach diachronicznych, chociaż dodać trzeba, że na tym polu łączenie osiągnięć badawczych różnych dyscyplin nie jest zjawiskiem nowym. Już bowiem w najdawniejszych pracach historycznojęzykowych dostrzegano związki między opisem zjawisk lingwistycznych a kulturowymi i historycznymi uwarunkowaniami analizowanych tekstów. Stąd każdy historyk języka od zawsze musiał dysponować sporą wiedzą z zakresu historii ogólnej i historii kultury, a kwestią oczywistą było szerokie odwoływanie się do publikacji z zakresu nauk historycznych i społecznych. Wprowadzenie do badań naukowych kategorii dyskursu, szczególnie dyskursu publicznego, pozwala na jeszcze większą integrację wspomnianych dyscyplin, sprowadzającą się do operowania tymi samymi terminami przy omawianiu tożsamyh zjawisk. Dla językoznawcy diachronisty szczególnie przydatne mogą być narzędzia wypracowane na gruncie krytycznej analizy dyskursu, łączącej refleksję lingwistyczną z analizą społecznego i kulturowego kontekstu (DUSZAK 1998: 65—66).

Dyskurs publiczny ujmowany w perspektywie diachronicznej nie został dotąd objęty szerszymi badaniami, chociaż wielu historyków języka dostrzega

potrzebę opisu tego złożonego zjawiska. Próbę wprowadzenia pojęcia dyskursu do analizy procesu historycznojęzykowego podjął już kilka lat temu Stanisław DUBISZ (2009), ale ograniczył się on do zarysowania ramowych uwarunkowań występowania i rozwijania poszczególnych formacji dyskursywnych, nieopartych analizami materiałowymi, dlatego też należy przyjąć, że jego propozycja pozostaje w sferze deklaratywnej. W podobną koncepcję przedstawienia dziejów polszczyzny wpisuje się również propagowana od lat przez Stanisława Borawskiego idea powiązania analiz językowych z problemem funkcjonowania wspólnot komunikatywnych, osadzonych w konkretnych realiach społecznych i kulturowych, realizujących określone cele i potrzeby komunikacyjne, a całość dziejów języka widzi badacz jako sumę językowych realizacji przenikających się użyć wspólnotowych (BORAWSKI 2000). Pojęciu wspólnoty komunikatywnej odpowiada we współczesnych analizach dyskursologicznych pojęcie wspólnoty dyskursywnej (GRZMIL-TYLUTKI 2010: 144), w opisie której istotne wydaje się zwrócenie uwagi na nierównorzędność ról, wynikającą ze zróżnicowanego poziomu kompetencji merytorycznych oraz tekstowo-komunikacyjnych poszczególnych przedstawicieli danej wspólnoty (DUSZAK 1998: 257).

Badania diachroniczne często wykorzystują metodologię wypracowaną na gruncie współczesnego językoznawstwa, zajmującego się zasadniczo opisem zjawisk obserwowanych obecnie bądź w nieodległej perspektywie czasowej. Zauważyć jednak należy, że mimo wielości i różnorodności prac opisujących współczesną sferę komunikacji publicznej pod kątem pojawiających się w niej praktyk komunikacyjnych oraz procesów, które utrwalają relacje społeczne i porządek aksjologiczny różnych wspólnot dyskursywnych, status dyskursu publicznego pozostaje niedookreślony, podobnie jak nie zostały wytyczone jego ramy (POPRAWA 2012: 92). Badacze zrekonstruowali już najważniejsze zjawiska dyskursu publicznego na poziomie ideacyjnym oraz interakcyjnym (style i rytuały konwersacyjne), wiele rozpraw poświęcono opisowi wzorców komunikacyjnych w świecie polityki oraz odtworzeniu profili medialnych różnych wspólnot ideologicznych uczestniczących w życiu zbiorowym¹. Prace nad fenomenami obecnej komunikacji w sferze publicznej cały czas są intensywnie prowadzone, dlatego też nieustannie poszerza się krąg publikacji z tego zakresu.

Przeniesienie wypróbowanych metod opisu współczesnego dyskursu publicznego na grunt historyczny nie jest ani proste, ani zawsze możliwe, ponieważ w badaniach diachronicznych ogląd dotyczy innego typu materiałów językowych, a nade wszystko badacze diachroniści w odróżnieniu od synchronistów nie dysponują kompetencją językową zbieżną z odbiorcami badanych tekstów. Narzucając mimowolnie współczesną perspektywę, w zasadzie odtwarza się (często intuicyjnie) dawną kompetencję, właściwą odbiorcom tekstów hi-

¹ Więcej na ten temat patrz: POPRAWA 2012. Tam też znajduje się bogata bibliografia dotycząca badań nad współczesnym dyskursem publicznym.

storycznych, a nawet więcej — na podstawie dostępnych dziś źródeł projektuje się potencjalnych odbiorców tych przekazów, ich oczekiwania i reakcje, mające przełożenie na społeczne zachowania. Większą trudność sprawiają jednak ograniczenia tekstowe, szczególnie odczuwalne przy badaniu najstarszego okresu istnienia polskiej wspólnoty komunikatywnej. Wynika to z faktu, że sfera komunikacji publicznej w wymiarze instytucjonalnym miała do połowy XVIII w. zasadniczo charakter oralny (DUBISZ 2005: 232), wszelkie zachowania językowe w sytuacjach oficjalnych mogą być zatem odtwarzane na podstawie zachowanych zapisków z ważnych wydarzeń oraz tekstów organizujących życie społeczne i wspólnotowe. Co więcej, oparte na wzorcach retorycznych konstrukcje i sposób organizacji tekstów pisanych odzwierciedlają typowe dla sytuacji mówienia realizacje instancji nadawczo-odbiorczych oraz odwołań kontekstowych. Jest to konsekwencją faktu, że cała kultura staro- i średniopolska była kulturą przemawiania, argumentowania i przekonywania, realizowaną we wszystkich sytuacjach publicznych (DUBISZ 2007: 50).

Opis dziejów polszczyzny w kategoriach analizy dyskursologicznej wydaje się — mimo wielu trudności — zadaniem interesującym i ożywym z punktu widzenia dyscypliny o prawie już 150-letniej tradycji. Szczególnie korzystne może być przyjęcie koncepcji francuskiej szkoły genologicznej, traktującej dyskurs jako rytuał społeczno-językowy, związany z daną dziedzina życia i podlegający zmianom w związku z przekształceniami życia społecznego (GRZMIL-TYLUTKI 2007: 34). Wprowadzenie takiej perspektywy pozwala na zastąpienie pojęcia stylu funkcjonalnego kategorią dyskursu, co może przełamać pewien impas, który obserwujemy od lat w opisie przekształceń stylowo-funkcjonalnego zróżnicowania polszczyzny. W badaniach diachronicznych, zorientowanych na analizę wyznaczników stylowych, koncentrowano się dotąd głównie na kształtowaniu się specjalistycznego słownictwa oraz na trwałych determinantach tekstów tworzących spektrum gatunkowe danej odmiany funkcjonalnej (por. SKUBALANKA 1984). Dlatego też dotychczasowe opracowania wydają się niepełne i w pewnym sensie wybiórcze. Wydzielenie w sferze komunikacji publicznej dziedzin społecznej aktywności oraz obszarów organizujących życie wspólnotowe pozwoli na bardziej wszechstronny opis kształtowania się praktyk komunikacyjnych, uwarunkowanych etapami społecznego i cywilizacyjnego rozwoju oraz czynnikami kulturowymi. W zorientowanych diachronicznie badaniach nad dyskursem można się skoncentrować zarówno na trwałych determinantach pozasystemowych (społeczno-sytuacyjnych oraz ideologiczno-podmiotowych), jak i na przekształceniach strategii dyskursywnych wyłaniających się z tekstów konstytuujących dyskurs. Istotne w opisie zrytualizowanych form społecznego działania językowego jest też odtworzenie obrazu świata konstruowanego w ramach poszczególnych dyskursów, przedstawienie hierarchii podmiotów oraz układu ról społecznych i intencjonalnych uczestników, a także opis gatunków związanych z daną sferą działalności komunikacyjnej.

Badania nad dyskursem publicznym ujmowane w perspektywie diachronicznej obejmują niezwykle szerokie spektrum zagadnień. Wynika to — podobnie jak przy opisie zjawisk współczesnych — z dużej różnorodności dziedzin ludzkiej działalności wchodzących w skład sfery publicznej (por. POPRAWA 2012: 93). Znaleźć się w niej mogą zarówno bardzo ważne dla życia całej społeczności zagadnienia polityczne i społeczne, tworzące szeroko rozumiany dyskurs polityczny, jak i dyskursy instytucjonalne wyznaczające granice porządku społecznego i regulujące życie zbiorowości ludzkich w obrębie państwa lub mniejszych wspólnot komunikatywnych, działających w ramach zrytualizowanych sfer życia publicznego. Ważną rolę w przestrzeni publicznej odgrywają też od zawsze dyskursy społeczno-kulturowe (różnych wspólnot światopoglądowych i religijnych).

Zasadnicza różnica między dyskursem publicznym współczesnym a przebiegającym w przeszłości sprowadza się do obecności mediów, które dzisiaj odgrywają rolę pierwszoplanową, organizującą nie tylko przekaz na temat najważniejszych społecznie i politycznie wydarzeń, ale przede wszystkim kształtującą opinię publiczną oraz spektrum zagadnień podejmowanych w przestrzeni publicznej. W odległych historycznie czasach takie funkcje pełnione były za pomocą innych środków — przede wszystkim w sytuacjach bezpośredniego oddziaływania, a pamiętać musimy, że życie wspólnotowe miało kiedyś szeroko zakreślony wymiar, w którym różnego typu zgromadzenia publiczne były stałym, zrytualizowanym elementem. Podstawowe realizacje w dyskursie publicznym wyznaczały zatem sytuacje bezpośredniego kontaktu uczestników społecznej interakcji, nie należy jednak zapominać, że istotną rolę w debacie publicznej odgrywały również teksty pisane. Dlatego też historyczne źródła, które mogą być wykorzystane w celu odtworzenia dawnego dyskursu publicznego, możemy podzielić na trzy typy:

- 1) teksty, które relacjonują ważne wydarzenia o charakterze politycznym, religijnym lub kulturalnym. Są to wszelkiego rodzaju diariusze, pamiętniki oraz listy, w których jedna osoba opisuje dokładnie przebieg publicznego wydarzenia, przytaczając zazwyczaj kwestie wypowiediane przez ważnych uczestników danej sytuacji. Nawet jeżeli założymy wybiórczość takiej relacji lub subiektywizm relacjonującego (a są to przecież cechy występujące także współcześnie w przekazach medialnych), to możemy na podstawie takiego tekstu odtworzyć sytuację publiczną oraz zachowania i wzajemne relacje osób w niej uczestniczących;
- 2) teksty powstałe jako istotny głos w publicznej debacie; trzeba pamiętać, że w XVI i XVII w. ważne spory ideologiczne, religijno-wyznaniowe i polityczne toczono także za pośrednictwem słowa pisanego. Teksty publicystyczne, będące najistotniejszymi przekąźnikami w polemikach światopoglądowych, miały najczęściej wymiar kilkunasto- bądź kilkudziesięciostronicowych broszurek. Funkcjonowały w przestrzeni publicznej

w postaci pisanej, ale też często były odczytywane szerszemu audytorium lub relacjonowano je w sytuacjach domowych, a nawet w czasie sąsiedzkich wizyt, dzięki czemu zyskiwały szeroki wydźwięk społeczny;

- 3) materiały źródłowe o charakterze instytucjonalnym, tzn. takie teksty, które pełniły zasadniczą funkcję w organizowaniu życia społecznego w wymiarze państwowym lub grupowym. Najwięcej z nich obejmuje sferę prawn-administracyjną. Możemy na ich podstawie odtworzyć skomplikowane mechanizmy rządzenia i stanowienia prawa, a także relacje między poszczególnymi instancjami sprawowania władzy i instytucjami służącymi utrzymaniu ładu społecznego. Analiza licznie zachowanych dokumentów państwowych (tzw. konstytucji sejmowych, przywilejów, statutów i rozporządzeń) oraz aktów prawnych uchwalonych na sejmikach ziemskich i wojewódzkich nie tylko pozwala na odtworzenie sytuacji społecznej i politycznej dawnej Rzeczypospolitej, ale przede wszystkim daje możliwość ustalenia obecnych w nich strategii dyskursywnych, wzajemnych odniesień między podmiotami stanowiącymi prawo oraz między ustawodawcą a społeczeństwem zobowiązanym do przestrzegania rozwiązań legislacyjnych (por. SIUCIAK 2011). Teksty funkcjonujące w sferze prawn-administracyjnej odzwierciedlają też system wartości, który był podstawą konkretnych regulacji prawnych, ustrojowych i politycznych, jak również obrazują społeczne oczekiwania wobec szeroko rozumianej władzy i jej przedstawicieli.

Ważną rolę w organizowaniu sfery komunikacji publicznej odgrywały od XVII w. prasa i druki ulotne o charakterze informacyjnym, chociaż dodać trzeba, że nie miały one masowego charakteru, gdyż ich zasięg był ograniczony niewielkimi nakładami. Jednak odnotowany w XVII i XVIII stuleciu fenomen gazetek rękopiśmiennych, tzn. krótkich tekstów informacyjnych przepisywanych i tłumaczonych z europejskiej prasy, wypisywanych z korespondencji o charakterze oficjalnym lub półoficjalnym, powielanych i kolportowanych przez poczmistrzów i prywatne osoby w odległych nieraz zakątkach Rzeczypospolitej, pokazuje, jak duży był wówczas głód informacji. Istniejące już badania nad komunikacją społeczną w dawnej Polsce przeprowadzone zostały właśnie na podstawie tego typu tekstów (MALISZEWSKI 1990, 2001). Drukowana prasa polska, zyskująca od połowy XVIII w. na znaczeniu, jest doskonałym źródłem do badań nad metodami kształtowania opinii i sterowania społeczną uwagą. W okresie Sejmu Wielkiego i ważnych wydarzeń poprzedzających rozbiory Rzeczypospolitej stała się także miejscem prowadzenia i relacjonowania politycznego sporu. W pewnym sensie pełniła więc funkcję przekątnika informacji, podobnie jak współczesne media, z wszystkimi konsekwencjami perswazyjnymi i manipulacyjnymi, oczywiście przy znacznie mniejszym zasięgu społecznym. Nadmienić jednak należy, że zasięg ten był zwiększany za pomocą różnorodnych metod przekazywania informacji i poszerzania ich obiegu, włącznie z przekazem ustnym. Największy problem stanowił z pewnością wydłużony

czas obiegu informacji oraz społecznej reakcji na opisywane wydarzenia i zachowania perswazyjne.

Opis dyskursu publicznego z perspektywy diachronicznej powinien się zatem koncentrować na odtworzeniu mechanizmów komunikowania się dawnych Polaków oraz ich systemu wartości i językowego obrazowania na podstawie zachowanych źródeł, jak również na analizie procesu oddziaływania tekstów funkcjonujących w przestrzeni publicznej na zachowania społeczne. Przyjmuje się bowiem, że teksty są wytworami praktyk dyskursywnych, rytuałów społeczno-językowych i utrwalonych modeli komunikowania, stanowią więc zapis dominującego w danym czasie sposobu interpretacji rzeczywistości.

Przyjęcie perspektywy francuskiej szkoły analizy dyskursu² pozwala na wydzielenie najważniejszych zrytualizowanych sfer społecznego komunikowania się, obejmujących dyskurs prawno-administracyjny, szkolno-dydaktyczny, naukowy, religijno-wyznaniowy, polityczny i inne. Najistotniejszym zadaniem badawczym w diachronicznym oglądzie powinno być wskazanie zarówno zmiennych elementów poszczególnych formacji dyskursywnych, świadczących o ich ewolucji spowodowanej zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi, jak i cech stałych, ukształtowanych w początkowej fazie rozwoju tych dziedzin komunikacji, a świadczących o pewnej stabilności treści, form i odmian gatunkowych. Pewne analizy były już w tym zakresie podejmowane, jednak miały one charakter rekonesansu badawczego. Ważne byłoby podjęcie zintegrowanych, wielostronnych działań zmierzających do opisu kształtowania się polskiego dyskursu publicznego, co dałoby nowe spojrzenie na dzieje narodowej wspólnoty komunikatywnej.

Literatura

- BORAWSKI S., 2000: *Wprowadzenie do historii języka polskiego*. Warszawa.
- CZYŻEWSKI M., KOWALSKI S., PIOTROWSKI A. (red.), 2010: *Rytualny chaos. Studium dyskursu publicznego*. Warszawa.
- DUBISZ S., 1992: *Język i polityka. Szkice z historii stylu retorycznego*. Warszawa.
- DUBISZ S., 2004: *Kształtowanie się standardów odmian komunikacyjno-stylowych w dziejach języka polskiego*. „Poradnik Językowy”, z. 8, s. 3—19.
- DUBISZ S., 2005: *Komunikacja publiczna w dziejach polszczyzny i jej retoryczne podłoże*. W: *Rozprawy o historii języka polskiego*. Red. S. BORAWSKI. Zielona Góra, s. 213—252.
- DUBISZ S., 2007: *Język — historia — kultura (wykłady, studia, szkice)*. Warszawa.

² Badacze francuscy zwracają uwagę, że cała przestrzeń społeczno-językowej działalności ludzi podzielona jest na dziedziny i to one wyznaczają obszary instytucjonalnych relacji podmiotowo-sytuacyjnych, a co za tym idzie — obszary rytualizacji tychże relacji. Poszczególnym dziedzinom odpowiadają zatem typy dyskursów (zob. GRZMIL-TYLUTKI 2010: 267).

- DUBISZ S., 2009: *Dzieje języka polskiego jako problem badawczy w pracy historyka języka*. „Poradnik Językowy”, z. 3, s. 19—34.
- DUSZAK A., 1998: *Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa*. Warszawa.
- FRAS J., 2005: *Komunikacja polityczna. Wybrane zagadnienia gatunków i języka wypowiedzi*. Wrocław.
- GRZMIL-TYLUTKI H., 2007: *Gatunek w świetle francuskiej teorii dyskursu*. Kraków.
- GRZMIL-TYLUTKI H., 2010: *Francuska lingwistyczna teoria dyskursu. Historia, tendencje, perspektywy*. Kraków.
- LABOCHA J., 2008: *Tekst, wypowiedź, dyskurs w procesie komunikacji językowej*. Kraków.
- LASKOWSKA E., 2014: *Style dyskursu publicznego*. Dostępne w Internecie: www.ukw.edu.pl/jednostka/elzbieta_laskowska/artykuly [data dostępu: 15.12.2014].
- MALISZEWSKI K., 1990: *Obraz świata i Rzeczypospolitej w polskich gazetach rękopiśmiennych z okresu późnego baroku*. Toruń.
- MALISZEWSKI K., 2001: *Komunikacja społeczna w kulturze staropolskiej*. Toruń.
- POPRAWA M., 2012: *Badania dyskursu publicznego w świetle stylistyki polskiej — tradycja, tezażniejszość, perspektywy*. W: „Oblicza Komunikacji”. T. 5: *Analiza dyskursu: centrum — peryferie*. Red. T. PIEKOT, M. POPRAWA. Wrocław, s. 77—100.
- SIUCIAK M., 2011: *Przejawy dyskursu publicznego w dawnych tekstach prawnych*. „Język Polski”, z. 1, s. 50—57.
- SKUBALANKA T., 1984: *Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje*. Wrocław.
- WOJTAK M., 2011: *O relacjach dyskursu, stylu, gatunku i tekstu*. „Tekst i Dyskurs — Text und Diskurs”, nr 4, s. 69—78.

Mirosława Siuciak

Public discourse in diachronic perspective

Summary

The article undertakes the problem of methods and possibilities of the diachronic account of public discourse. Due to the fact that the concept in question is very broad, and the subject of the analysis is multidimensional as well as thematically and typically diversified, it is proposed that the sphere of public communication be subclassified into the most important areas of human activity organizing community life, which will allow to identify such phenomena as legal-administrative discourse, school-didactic discourse, scientific discourse, religious-denominational discourse, political discourse, and others. The most essential research task in the diachronic survey is to indicate the variable elements of individual discourse types, which testify to their transformation conditioned by external factors, as well as to indicate stable elements, which were formed during the initial period of the development of communication fields, and which are indicative of some stability of content, form, and genres.